Topçubaşov Mirzə Cəfər bəy Əlimərdan bəy oğlu

Müəllif: Vüqar Həsənbəyli
28.03.2012 02:02

Şair, şərqşünas alim Mirzə Cəfər bəy Əlimərdan bəy oğlu Topçubaşov 1784-cü ildə Gəncədə anadan olmuşdur. İlk təhsilini mədrəsədə almışdır. Rus, ərəb, fars, türk və gürcü dillərinə dərindən mənimsəmişdir.

Mirzə Cəfər bəy Topçubaşov 1817-ci ildə İran elçiləri arasında Peterburqa gəlmişdir. Peterburqda Xarici İşlər nazirliyinin departamentində tərcüməçi vəzifəsində çalışmışdır. Mirzə Cəfər bəy Topçubaşov həm də Peterburq Baş Müəllimlər İnstitutunda ərəb, fars, və türk dillərindən dərs deyirdi. 1823-cü ildə o Peterburq Universitetinin professor adına layiq görülür.

1835-1849-cu illərdə Rusiya Xarici İşlər nazirinin Asiya departamentinin Şərq dilləri İnstitutunda fars dili və ədəbiyyatı kafedrasının müdiri təyin olunur. Mizə Cəfər bəy Topçubaşov Rusiya Arxeologiya və Numizmatika cəmiyyətinin yaradıcılarından biri olub.

1852-1857-ci illərdə Mirzə Cəfər bəy İnstitutda Şərq şöbəsinin müdiri işləmişdir. Şöbə onun rəhbərliyi ilə "İzvestiya" adlı aylıq jurnal nəşr edərək Şərq arxeologiyası, habelə Azərbaycan haqqında məqalələr dərc edirdi. Jurnaldakı məqalələrin əksəriyyətini Mirzə Cəfər bəy Topçubaşovun özü yazırdı.

Mirzə Cəfər bəy "Dədə Qorqud" və 50-dən artıq şairin əsərlərini rus dilinə tərcümə etmişdir. Onun rəhbərliyi ilə bəzi rus şərqşünasları və diplomatları hazırlanmışdır. A.S.Qriboyedov ondan fars, A.Mitskevic isə türk dilini öyrənmişdir.

Mirzə Cəfər bəy Topçubaşovun elmi fəaliyyətini V.Belinski, İ.Krackovski, O.Senkovski kimi rus elm və mədəniyyət xadimləri yüksək dəyər vermişlər. Rus İmperiyası qarşısındakı xidmətlərinə görə imperatorun qərarı ilə ən yaxşı şərqşünaslıq əsərlərinə 100 rubl verməklə "Topçubaşov mükafatı" təsis olunmuşdur.

Mirzə Cəfər bəy Əlimərdan bəy oğlu Topçubaşov dəfələrlə ordenlər ilə mükafatlandırılmışdır.

M.C.Topçubaşov 1869-cu ildə Peterburqda vəfat etmişdir.